

Fago a la memòria

Quan el dissabte 13 de gener del 2007 l'agència EFE va emetre un comunicat sobre l'assassinat de l'alcalde de Fago, Miguel Grima (PP), aquesta periodista, de guàrdia de cap de setmana, va pensar que encara que Fago quedés allunyat en una recòndita raconada del Pirineu d'Oscà, era tan petit (menys de cinquanta habitants) que agafant al vol qualsevol número de telèfon podríem trobar algun interlocutor que ens aportés dades d'un cas que ja es veia que prometia periodística. I així va ser. Trucada al primer telèfon de Fago que vam trobar i a l'altre costat s'hi va posar un home que es va identificar com a Santiago Mainar, i que va fer una síntesi ben precisa

d'explicar) que complia condemna a la presó de Zuera, on Mainar estava pres preventivament, i em va enviar la còpia d'un text manuscrit de Santiago Mainar, perquè me l'estudiés i tragués les meves conclusions sobre la possibilitat de la seva innocència. Era llarg i feixuc i semblava l'obra incoherent d'una persona il·luminada i, la veritat, no vaig moure fitxa.

Ara, he devorat amb avidesa l'obra *Fago*, del periodista Carles Porta, un manual del bon periodisme. Porta, que no s'ha limitat a beure de les fonts oficials, que ha visitat desenes de vegades Mainar a la presó, desvetlla els dubtes d'una investigació policial que, atida per la necessitat de trobar culpables, es va oblidar de

buscar la veritat a través de les proves. M'ha fet recordar el cas del segrest d'Olot, quan la Guàrdia Civil (la mateixa unitat de Madrid que va *resoldre* el cas de Fago) es va entossudir a dirigir les incriminacions contra Joan Casals i Xavier Bassa, perquè eren els sospitosos que ja tenien a mà, i mentrestant els segrestadors van campar lliures durant set anys. Porta desvetlla un aspecte que la crònica criminal sempre sol oblidar: les repercussions d'un crim per a la família dels sospitosos, acusats, incriminats o com en vulgüeu dir. Persones innocents alienes al delictes que, com li passa a Marisa Mainar, germana de Santiago, han d'assumir uns costos elevadíssims, tant personals com pecuniaris, per afrontar una situació que ells no han buscat. Encomiable la figura de Marisa Mainar, que tot i les adversitats que li arruïnen literalment el negoci i l'existència, conserva un bri de sentit de l'humor. Entengueu, doncs, aquesta crònica com una lloança a la bona feina de Porta però també com un *mea culpa* personal per haver *abandonat* periodísticament Santiago Mainar i el seu entorn. Només picant pedra dia a dia com ha fet Porta els periodistes ens lliurem d'aquesta imatge estereotipada que ens retrata a les pel·lícules: un ramat de sòmnes armats amb micròfons preguntant a la babalà i engolint el que la font els encanona coll avall.

«Un conegut, pres a la presó de Zuera, em va enviar la còpia d'un text manuscrit de Santiago Mainar. Era llarg i feixuc i semblava l'obra incoherent d'una persona il·luminada i, la veritat, no vaig moure fitxa»

RAMON BUCH

de la figura del *cacic* Grima, els conflictes de la població i els múltiples mòbils que qualsevol veí podia tenir per treure l'alcalde fora de circulació. Mainar ens va *resoldre* la plana del dia, el vaig tornar a trucar en altres ocasions però ja no tenia gaire res més a aportar. Uns dies més tard, estant de festa, vaig veure el rostre de Mainar al televisor d'un restaurant i vaig sentir com el locutor explicava que havia confessat el crim. Ostres! Vaig comentar a tothom: mira, resulta que la meva font a Fago era l'assassí. Després vaig anar seguint l'evolució del cas des de lluny, a partir del que apareixia als altres mitjans, però donant per suposat que era cas tancat, tot i que ja vaig veure que Mainar s'havia retractat de la seva confessió. A la tardor del 2009, em va contactar un conegut (no relato qui és ni de què em ve la coneixença, no pas per amagar-ho sinó perquè seria molt llarg